

GIÁO DỤC PHÁP LUẬT VỀ AN NINH HÀNG KHÔNG CHO SINH VIÊN NGÀNH HÀNG KHÔNG DÂN DỤNG

Nguyễn Tùng Bảo Thanh

Bộ môn An ninh Hàng không, Học viện Hàng không Việt Nam

Tóm tắt: Bài viết phân tích vai trò của giáo dục pháp luật về an ninh hàng không đối với sinh viên ngành hàng không dân dụng trong bối cảnh hội nhập quốc tế và yêu cầu bảo đảm an toàn hàng không ngày càng cao. Trên cơ sở làm rõ khái niệm, khung pháp lý và ý nghĩa của giáo dục pháp luật, bài viết chỉ ra một số hạn chế trong thực tiễn đào tạo hiện nay. Từ đó, nghiên cứu đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục như đổi mới nội dung theo hướng tích hợp liên ngành, tăng cường phương pháp giảng dạy thực hành – mô phỏng và đẩy mạnh liên kết với doanh nghiệp kết hợp chuyên đối số. Các giải pháp này góp phần nâng cao chất lượng đào tạo và năng lực nghề nghiệp cho sinh viên ngành hàng không dân dụng.

Từ khóa: Giáo dục pháp luật; an ninh hàng không; sinh viên hàng không dân dụng; đào tạo hàng không; chuyển đổi số trong giáo dục.

LEGAL EDUCATION ON AVIATION SECURITY FOR CIVIL AVIATION STUDENTS

Abstract: This article analyzes the role of legal education on aviation security for civil aviation students in the context of international integration and the increasing demands for aviation safety. Based on clarifying the concept, legal framework, and significance of legal education, the article points out some limitations in current training practices. From there, the study proposes solutions to improve the effectiveness of education, such as innovating content towards interdisciplinary integration, strengthening practical and simulation-based teaching methods, and promoting linkages with businesses combined with digital transformation. These solutions contribute to improving the quality of training and professional competence for civil aviation students.

Keywords: Legal education; aviation security; Civil aviation students; aviation training; digital transformation in education.

Nhận bài: 16/03/2026

Phản biện: 14/04/2026

Duyệt đăng: 17/04/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh ngành hàng không dân dụng phát triển mạnh và hội nhập quốc tế sâu rộng, vấn đề bảo đảm an ninh hàng không ngày càng trở nên cấp thiết. Đây là lĩnh vực tiềm ẩn nhiều nguy cơ như khủng bố, phá hoại và các hành vi vi phạm quy định an ninh tại cảng hàng không, ảnh hưởng trực tiếp đến an toàn bay và phát triển ngành. Do đó, hệ thống pháp luật về an ninh hàng không đóng vai trò nền tảng trong quản lý và kiểm soát hoạt động hàng không, đồng thời yêu cầu nguồn nhân lực phải được trang bị kiến thức pháp lý đầy đủ, cập nhật theo tiêu chuẩn quốc tế.

Sinh viên ngành hàng không dân dụng là lực lượng lao động tương lai, cần được giáo dục pháp luật về an ninh hàng không để hình thành ý thức tuân thủ, kỹ năng nghề nghiệp và năng lực xử lý tình huống thực tiễn. Tuy nhiên, thực tế đào tạo hiện nay vẫn còn hạn chế về tính thực tiễn và phương pháp giảng dạy, đặt ra yêu cầu cần nghiên cứu và đề xuất các giải pháp nâng cao chất lượng giáo dục pháp luật trong lĩnh vực này.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái quát về an ninh hàng không và khung pháp lý liên quan

An ninh hàng không là một bộ phận quan trọng trong hệ thống bảo đảm an toàn hoạt động hàng

không dân dụng, bao gồm tổng thể các biện pháp, nguồn lực và quy trình nhằm phòng ngừa, phát hiện và ứng phó với các hành vi can thiệp bất hợp pháp vào hoạt động hàng không dân dụng. Những hành vi này có thể bao gồm khủng bố, phá hoại, vận chuyển vũ khí trái phép, xâm nhập khu vực hạn chế tại cảng hàng không, gây rối trật tự trên chuyến bay hoặc các hành vi đe dọa an toàn khai thác bay.

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và sự phát triển mạnh mẽ của vận tải hàng không, an ninh hàng không không chỉ mang tính chất nội địa mà còn chịu sự điều chỉnh của hệ thống pháp luật quốc tế. Một trong những nền tảng quan trọng là các tiêu chuẩn và khuyến nghị của Tổ chức Hàng không dân dụng quốc tế (ICAO), đặc biệt là Phụ lục 17 (Annex 17) về an ninh hàng không, quy định các nguyên tắc cơ bản nhằm bảo vệ hoạt động hàng không dân dụng trước các hành vi can thiệp bất hợp pháp. Bên cạnh đó, ICAO cũng ban hành nhiều tài liệu hướng dẫn về quản lý rủi ro an ninh, kiểm soát hành khách, hành lý, hàng hóa và an ninh sân bay.

Tại Việt Nam, hệ thống pháp luật về an ninh hàng không ngày càng được hoàn thiện nhằm đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế. Nền tảng pháp lý

quan trọng nhất là Luật Hàng không dân dụng Việt Nam (sửa đổi, bổ sung), trong đó quy định rõ trách nhiệm của các cơ quan quản lý nhà nước, doanh nghiệp hàng không và các tổ chức, cá nhân liên quan trong việc bảo đảm an ninh hàng không. Ngoài ra, Chính phủ và Bộ Công an đã ban hành nhiều nghị định, thông tư hướng dẫn cụ thể về quy trình kiểm soát an ninh tại cảng hàng không, tiêu chuẩn nhân viên an ninh hàng không, kiểm soát người và phương tiện ra vào khu vực hạn chế, cũng như quy trình xử lý tình huống khẩn cấp.

Hệ thống văn bản pháp luật này tạo thành một khuôn khổ thống nhất, vừa đảm bảo tính chặt chẽ trong quản lý, vừa linh hoạt trong triển khai thực tiễn. Tuy nhiên, do đặc thù ngành hàng không có tính quốc tế cao, thường xuyên thay đổi về công nghệ và nguy cơ an ninh, các quy định pháp luật cũng liên tục được cập nhật, đòi hỏi người học và người làm trong ngành phải thường xuyên nắm bắt, cập nhật kiến thức mới.

2.2. Vai trò của giáo dục pháp luật an ninh hàng không đối với sinh viên

Giáo dục pháp luật về an ninh hàng không có vai trò đặc biệt quan trọng trong đào tạo sinh viên ngành hàng không dân dụng, không chỉ giúp hình thành nền tảng kiến thức pháp lý mà còn góp phần định hướng thái độ nghề nghiệp và hành vi ứng xử trong môi trường làm việc đặc thù.

Trước hết, việc giáo dục pháp luật giúp sinh viên hình thành ý thức tuân thủ pháp luật và kỷ luật nghề nghiệp. Trong lĩnh vực hàng không, mọi hoạt động đều được kiểm soát nghiêm ngặt theo quy trình và tiêu chuẩn an ninh quốc tế. Do đó, việc hiểu và tuân thủ các quy định pháp luật không chỉ là yêu cầu nghề nghiệp mà còn là yếu tố bắt buộc nhằm đảm bảo an toàn cho hành khách, chuyến bay và toàn bộ hệ thống khai thác hàng không. Sinh viên khi được trang bị kiến thức pháp luật sẽ nâng cao nhận thức về trách nhiệm cá nhân, hạn chế các hành vi vi phạm do thiếu hiểu biết hoặc chủ quan.

Thứ hai, giáo dục pháp luật về an ninh hàng không góp phần phòng ngừa rủi ro và vi phạm trong môi trường làm việc thực tiễn. Ngành hàng không là lĩnh vực nhạy cảm, có mức độ rủi ro cao, trong đó các sai sót nhỏ trong quy trình an ninh có thể dẫn đến hậu quả nghiêm trọng. Việc nắm vững các quy định pháp luật giúp sinh viên nhận diện được các tình huống nguy cơ, từ đó có khả năng xử lý phù hợp hoặc báo cáo kịp thời theo đúng quy trình nghiệp vụ. Đây là nền tảng quan trọng để hình thành năng lực nghề nghiệp an toàn và chuyên nghiệp.

Thứ ba, giáo dục pháp luật còn giúp nâng cao năng lực nghề nghiệp và khả năng hội nhập quốc tế của sinh viên. Trong bối cảnh ngành hàng không Việt Nam tham gia sâu vào mạng lưới hàng không toàn cầu, việc hiểu biết các tiêu chuẩn quốc tế như ICAO, IATA hay các quy định an ninh của các quốc gia khác là yêu cầu thiết yếu. Sinh viên được đào tạo bài bản về pháp luật an ninh hàng không sẽ có lợi thế cạnh tranh khi tham gia thị trường lao động trong nước và quốc tế, đặc biệt trong các vị trí như nhân viên an ninh hàng không, điều phối khai thác bay, dịch vụ mặt đất hoặc quản lý cảng hàng không.

Bên cạnh đó, giáo dục pháp luật còn góp phần hình thành văn hóa an toàn hàng không trong nhà trường và xã hội. Khi sinh viên có nhận thức đúng đắn về vai trò của an ninh hàng không, họ không chỉ tuân thủ trong học tập và thực hành nghề nghiệp mà còn trở thành lực lượng tuyên truyền, lan tỏa ý thức an toàn hàng không trong cộng đồng. Điều này góp phần xây dựng môi trường hàng không an toàn, văn minh và bền vững.

2.3. Một số giải pháp nâng cao hiệu quả giáo dục

Giáo dục pháp luật về an ninh hàng không cho sinh viên ngành hàng không dân dụng là yêu cầu tất yếu trong đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao. Việc đổi mới nội dung, phương pháp giảng dạy và tăng cường gắn kết thực tiễn sẽ góp phần hình thành đội ngũ lao động có ý thức pháp luật tốt, đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững của ngành hàng không Việt Nam trong bối cảnh hội nhập quốc tế.

2.3.1. Đổi mới nội dung và tích hợp giáo dục pháp luật theo hướng liên ngành

Một trong những giải pháp mang tính nền tảng là đổi mới nội dung giáo dục pháp luật về an ninh hàng không theo hướng tích hợp và liên ngành. Thay vì giảng dạy pháp luật như một học phần độc lập mang tính lý thuyết, cần tích hợp nội dung pháp luật vào các học phần chuyên ngành như khai thác bay, dịch vụ hàng không, quản lý cảng hàng không, điều hành mặt đất và an toàn hàng không.

Việc tích hợp này giúp sinh viên không chỉ hiểu quy định pháp luật một cách trừu tượng mà còn thấy được sự gắn kết trực tiếp giữa pháp luật và hoạt động nghề nghiệp thực tiễn. Chẳng hạn, khi học về quy trình kiểm tra hành khách, sinh viên đồng thời được tiếp cận các quy định pháp lý liên quan đến kiểm soát an ninh, quyền và nghĩa vụ của hành khách, cũng như trách nhiệm của nhân viên hàng không trong việc xử lý các tình huống vi phạm.

Bên cạnh đó, nội dung giảng dạy cần được cập nhật thường xuyên theo sự thay đổi của pháp luật quốc tế và Việt Nam, đặc biệt là các tiêu chuẩn của ICAO và các quy định mới về an ninh hàng không trong bối cảnh chuyển đổi số và gia tăng nguy cơ an ninh phi truyền thống. Điều này góp phần đảm bảo tính thời sự, thực tiễn và hội nhập quốc tế trong đào tạo.

2.3.2. Tăng cường phương pháp dạy học thực hành, mô phỏng và xử lý tình huống

Giải pháp thứ hai có ý nghĩa quan trọng là đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng tăng cường thực hành, mô phỏng và xử lý tình huống thực tế. Đặc thù của lĩnh vực an ninh hàng không là tính quy trình nghiêm ngặt và khả năng phản ứng nhanh trong các tình huống phát sinh, do đó việc chỉ giảng dạy lý thuyết là chưa đủ.

Nhà trường cần xây dựng các mô hình mô phỏng sân bay, phòng kiểm soát an ninh, hoặc sử dụng công nghệ thực tế ảo (VR) để tái hiện các tình huống như: phát hiện hành lý nghi vấn, xử lý hành khách vi phạm quy định an ninh, hoặc ứng phó với tình huống khẩn cấp trên chuyến bay. Thông qua đó, sinh viên được rèn luyện khả năng phân tích, đánh giá tình huống và ra quyết định theo đúng quy định pháp luật.

2.3.3. Tăng cường liên kết đào tạo với doanh nghiệp hàng không và ứng dụng chuyển đổi số

Giải pháp thứ ba là đẩy mạnh liên kết giữa cơ sở đào tạo và các doanh nghiệp trong ngành hàng không, đồng thời ứng dụng mạnh mẽ công nghệ số trong giảng dạy pháp luật an ninh hàng không.

Việc hợp tác với các cảng hàng không, hãng hàng không và đơn vị an ninh chuyên ngành giúp sinh viên có cơ hội thực tập, trải nghiệm môi trường làm việc thực tế. Đây là điều kiện quan trọng để sinh viên hiểu rõ hơn về việc áp dụng pháp luật trong thực tiễn, đồng thời hình

thành kỹ năng nghề nghiệp và ý thức kỷ luật chuyên ngành.

Song song với đó, chuyển đổi số trong giáo dục cần được đẩy mạnh thông qua việc xây dựng hệ thống học liệu điện tử, bài giảng E-learning, ngân hàng tình huống pháp luật và các nền tảng học tập trực tuyến. Công nghệ số cũng cho phép triển khai các bài kiểm tra tình huống tương tác, giúp đánh giá năng lực pháp lý của sinh viên một cách khách quan và toàn diện hơn.

Việc kết hợp giữa thực tiễn doanh nghiệp và công nghệ số không chỉ nâng cao chất lượng đào tạo mà còn giúp sinh viên thích ứng nhanh với môi trường làm việc hiện đại trong ngành hàng không toàn cầu hóa.

III. KẾT LUẬN

Giáo dục pháp luật về an ninh hàng không cho sinh viên ngành hàng không dân dụng có vai trò quan trọng trong việc hình thành ý thức tuân thủ pháp luật, kỹ năng nghề nghiệp và năng lực xử lý tình huống trong môi trường làm việc đặc thù. Trong bối cảnh ngành hàng không phát triển mạnh và hội nhập quốc tế sâu rộng, yêu cầu đặt ra là phải không ngừng nâng cao chất lượng đào tạo, gắn lý thuyết với thực tiễn.

Thực tiễn cho thấy, công tác giáo dục pháp luật về an ninh hàng không hiện nay vẫn còn một số hạn chế về nội dung, phương pháp giảng dạy và mức độ gắn kết với thực tiễn. Trên cơ sở đó, bài viết đề xuất các giải pháp trọng tâm như: đổi mới nội dung theo hướng tích hợp liên ngành, tăng cường phương pháp mô phỏng – thực hành và đẩy mạnh liên kết đào tạo với doanh nghiệp kết hợp ứng dụng chuyển đổi số.

Việc triển khai đồng bộ các giải pháp này sẽ góp phần nâng cao chất lượng đào tạo nguồn nhân lực hàng không, đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững của ngành trong giai đoạn mới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Quốc hội. (2006). *Luật Hàng không dân dụng Việt Nam số 66/2006/QH11 ngày 29 tháng 6 năm 2006*.
- Quốc hội. (2014). *Luật số 61/2014/QH13 ngày 21 tháng 11 năm 2014 sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Hàng không dân dụng Việt Nam. Luật này có hiệu lực từ ngày 01/7/2015*.
- Chính phủ. (2018). *Nghị định số 162/2018/NĐ-CP ngày 30 tháng 11 năm 2018 quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực hàng không dân dụng*.
- Chính phủ. (2021). *Nghị định số 123/2021/NĐ-CP ngày 28 tháng 12 năm 2021 sửa đổi, bổ sung một số điều của các nghị định quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực hàng hải, giao thông đường bộ, đường sắt, hàng không dân dụng*.